

(unknown project)

Translatio et Miracula sanctorum Senesii et Theopontii

Tricesimo autem quarto anno imperii eiusdem Karoli praefati comitis uxor Albegunda nomine sui viri magnifici vestigia tenens in sua viduitate sanctissima, quicquid habere visum fuerat, eidem monasterio tradere studuit. Cui, dum vixit, caste et fideliter servivit ibique cum suo coniuge in Domino requievit.

Haec autem aecclesia, quam prediximus, sita est in quadam insula duobus fluminibus Caniano et Sylo circumdata, tertia stadii parte ab urbe Tervisio distans. In qua aecclesia beatissimorum martyrum Senesii et Theopontii corpora a sanctis viris fuerunt recondita, ibique innumerabilia miracula eorum promerente gratia Dei nostri clementia ostendere dignata fuerat.

3. Post multorum igitur annorum curricula gens Hunnorum perfida, servientibus Deo invida, plurimas Italiae devastans provintias hunc sanctissimum locum peccatis ingruentibus funditus destruxit. Huius doloris fama precurrens ad Nonantulam, ubi sanctissimi Silvestri corpus requiescit, sub cuius potestate et fiducia post Deum hoc monasterium semper fuerat, Petro venerabili eiusdem loci abbati hoc magnum nefas denunciavit.

Abbas vero tali legatione mestus, tamen de Dei misericordia bene confisus, cunctorum fratrum coetu advocato, dignum et salubre invenit consilium. Suum itaque advocans alumnum, Deo dignum monachum nomine Rodulfum, cui tres venerabiles sociavit fratres, et magna cum festinatione ad hunc recuperandum locum transmisit. Cui et attentissime iussit, ut cum omni sollicitudine atque veneratione dignissima sanctorum Senesii et Theopontii corpora colligere studeret atque omni cum festinatione ad Nonantulanum coenobium ea inventa deferret. Hoc autem onus oboedientiae magno cum gaudio suscipiens, prout Deo placuit, totum fideliter adimplevit. Cum vero idem prepositus, venerabilis videlicet monachus, ad hunc sanctissimum locum venisset et eum undique dirutum repperisset, flens et dolens pre nimia tristitia tres dies nichil locutus est neque ullum omnino cibum sumpsit. Ad quem ita flentem quaedam mulier, Dei ancilla Anserada nomine, quae a sua infantia predictorum sanctissima corpora multum dilexerat et custodierat, tunc quoque eadem in secreto loco collecta et recondita habebat, cum tremore et timore veniens, omnis tristitiae nebulas auferens, magni gaudii donum secum detulit: "Senior", inquit, "dilecte, noli flere, sed magis mecum gaude et thesaurum, quem queris, Dei dispensante gratia apud me bene esse conditum absque ulla prorsus dubietate cognosce!" Hoc autem auditu laetus et gaudens factus, mentis caliginem, qua pro mestitia ebetatus fuerat, deponens digneque sapientiae lumen sumens, predicta Dei famula ducente ad locum, ubi tanti thesauri munus iacebat, cum omni festinatione devenit; ibique prostratus diu in oratione adstans multas lacrimas ad Deum omnipotentem merentium consolatorem prae gaudio fudit. Ut autem ab oratione surrexit, statim ad suos venerabiles fratres rediit et gaudium, quod invenerat, eis nuntiando aperuit. Mox vero letantes uno et salubri consilio atque animo spontaneo triduanum ieiunium et orationes nullis consciis peregerunt. His digne peractis facta praeparatione ad locum optatum una venerunt et orando atque misericordiam Deo omnipotenti et his sanctis querendo locum illum aperuerunt. Atque eorum corpora cum omni veneratione suscipientes dignis ornamentis involuta noctu et clam cunctis atque nesciente predicta Dei famula cum omni festinatione ad flumen, quad vocatur Sylum, venerunt et intrantes navem navigare ceperunt. Illa autem prefata Dei famula, quae semper eorum corpora custodierat, facto mane, ut solita

erat, ad locum sanctissimum venit et tanto thesauro, quem ut animam suam dilexerat, eum vacuum repperit. Hoc visu valde tristari coepit, dicens atque affirmans se nunquam vivere velle, nisi Deus suorum patrum Senesii et Theopontii corpora redderet. Huius vocibus et orationibus omnipotentis Dei pietas inclinata per suorum fidelium merita predictorum monachorum navigio ventum validum insurgere fecit; et quantum in tribus diebus navigando perrexerant, tantum una die Deo volente inviti redierunt. Eadem autem virgo Deo devota flens et plorans supra ripam fluminis stabat atque circumspiciens suorum patrum corpora, ut sibi redderentur, orando clamabat, quod et Deus suis votis misericorditer annuit. Vir autem venerabilis Rodulfus hoc facto multum dubius atque sollicitus tandem Dei dispensante providentia optimum invenit consilium, intelligens sanctorum corpora sine sua famula ad nullam aliam velle ire provinciam. Illam itaque Deo devotissimam virginem in suam navem cum omni susceperunt reverentia. Sic ergo cum omni gaudio omnique prosperitate ac citissima velocitate plurimis corruscantibus miraculis ad Nonantulam Dei gratia ordinante perveniunt.

4. Hanc igitur Dei famulam sanctissimae Veronice vestigia secutam fuisse non incongrue possumus dicere. Illa etenim Veronica femina reverendissima imaginem Christi in panno depictam in cervicali suo in loco dignissimo occulte reconditam habebat eamque venerando atque valde diligendo custodire studebat. Haec autem sanctorum Senesii et Theopontii famula eorum corpora dignissimo in loco recondita habebat semperque cum magno studio custodiebat. Illa denique legatis ab imperatore Tyberio missis pro fama Christi ac de suis factis aliquid mirum invenire iussis gloriosam Christi imaginem ostendit. Ista autem virgo fidelissima sanctorum corpora venerabilibus monachis a Petro abbate pro eorum desiderio transmissis ostendit atque invenire fecit. Romani vero imperatoris legati Christi imaginem inventam sine ipsa Veronica Romam ducere navigio temptaverunt, sed Dei obstante voluntate, quod voluerunt, adimplere nequiverunt. Ipsaque accepta cum omni alacritate sequentibus signis atque virtutibus Romam venerunt. Sed eadem Veronica in fide Christi perseverans et pro eius amore Romae degens ibi vitam finivit et in aeternum cum Christo vivit. Sancti etiam monachi beatissimorum corpora reperta sine prefata virgine ad Nonantulam deferre navigio voluerunt; sed Dei resistente potentia, quod cupiverunt, perficere nequiverunt. Ipsaque ab eis recepta magnis sequentibus signis ad Nonantulam citissime devenerunt. Ubi ipsa apud aecclesiam sancti Martini in Coziano tribus miliaris ab eadem Nonantula distantem pro eorum amore Deo serviendo degens vitam finivit feliciter et cum Christo regnat perpetualiter.

5. Igitur postquam Dei opitulante clementia a venerabili abbate cunctisque fratribus simul et ab omnibus Nonantulae populis beatissimorum martyrum Senesii et Theopontii corpora mirifice et honorifice fuerunt suscepta ibique aromatibus atque decoribus multis venerabiliter in pace digne sunt tumulata, illico multitudo languentium, cecorum, claudorum, auditis atque visis plurimis signis, quae omnipotentis Dei misericordia per illorum fecerat merita, a finitimis locis ad illos defluere facto agmine coepit. Quique autem aliqua infirmitate vel mestitia detenti suppliciter veniebant, incolumes et alacres eorum piis meritis in propria rediebant. Unde accidit, quod divina inspirante gratia non solum ab omni Nonantulanensium populo, verum etiam a longinquo petebatur, optabatur, deprecabatur, ut prefatorum martyrum corpora per urbes atque castella aliqua peste

detenta veneratione deportarentur sanctissima, ut per eorum patrocinia salvarentur et liberarentur ab omni clade et miseria, quorum vocibus atque precibus ordinante Dei providentia pater monasterii una cum omnium fratrum congregatione pietate solita annuit. Unde factum est, ut Ticinensium populus repentina morte percussus, orationibus et ieiuniis intentus, hoc quoque auditu bene confisus pro istorum sanctorum misericordia ad Nonantulanum oppidum venire studuit, consilium, auxilium misericordiamque postulans, ut martyrum corpora pro eorum miseria suam deportarentur ad patriam.

6. Facto igitur triduo ieiunio cum omni orationis instantia, duodecim electis venerabilibus fratribus vita et moribus Deo dignis simul cum infinita multitudine populorum Nonantulanensium atque Mutinensium cantantibus et psallentibus, cum magno venerationis studio corpora sanctorum plurimis sequentibus signis deferre ceperunt. Quorum adventum omnes urbes, videlicet Regium, Parma, Placentia, atque oppida audientes, tam viri quam feminae obviam illis benedicentes et laudantes Deum currere festinabant et cum illis digna veneratione urbem Papiam adibant. A qua quanto gaudio quantisque laudibus atque decoribus fuerint suscepta, nullius valet promere lingua. Aderat autem ibi Adhelegida regina gloriosissima, quae eos multis honoribus suisque donis ditavit. Ex quibus duo coopertoria, unum auro intextum, alterum vero mirifice operatum, usque hodie in sancti Silvestri coenobio manent in testimonio. Urbe vero Papia a predicta mortis clade eorum piis patrocinii liberata eademque regina nobilissima ad honorandum et venerandum illos admodum confortata, multis acceptis donis multisque similiter sequentibus signis ad propria sunt relata.

7. Alio quoque tempore, sicut narrantibus fratribus, qui aderant, didici, quidam presbiter Teuzo nomine, Nonantulanus genere, inmani cruciabatur infirmitate. Erat enim eius guttur ultra modum tumidum, lingua quoque eius fere tribus digitis pendere extra labia videbatur. Nec comedere nec bibere neque os valebat miser claudere. Die itaque sollempni istorum beatorum martyrum, prout potuit, ad aecclesiam, ubi eorum sanctissima venerabantur corpora, a suis deductus est. Quam dum ingressus fuisset et ad eorum sarcophagum appropriasset, prostratus in terra, gemens et dolens lacrimasque fundens suppliciter divinam orabat misericordiam. Facto autem matutinali officio duobusque fratribus "Benedicamus Domino" cantantibus sanus ille et alacer factus divinoque numine adiutus citius dicto surrexit et alta voce audientibus cunctis Deo gratias respondit. Sic itaque, dum vixit, Deo et his sanctis fidelius servire studuit.

8. Aliud quoque miraculum, ut quidam, qui interfuit, venerabilis monachus Augustinus nomine nobis narravit, pro eorum dignis meritis altissimi nostri creatoris magnificentia patefacere dignata est. Aderat enim aeris inaequalitas, unde diuturna erat terrae siccitas, quae spem vivendi populis abstulerat. Pro qua venerabilis monachus Otericus nomine, tunc temporis Nonantulae prepositus, cunctis clamantibus et deprecantibus populis una cum fratrum consilio digne peracta oratione et triduo ieiunio beatissimorum martyrum corpora cantando et psallendo ab aecclesia sancti Silvestri accipi constituit et in circuitu Nonantulanae patriae deferri cum letaniis precepit; quod et factum est. Ut autem portari ceperunt, fere in medio itinere, antequam ad predestinatum locum devecta fuissent, tanto eos pondere Altissimi virtus defixit, ut a nullo fere unius horae spatio moveri potuissent. Tunc meror et magnus luctus omnium exoritur; merentium quippe et flentium una vox efficitur: "O stelliferi conditor orbis, qui perpetuo es nixus solio, miserere nobis istorum patrocinio". Predictus autem prepositus, vir virtutibus per omnia preditus,

cum omni coetu adstantium in terra prostratus lacrimans diu oravit, notum faciens Deo et his sanctis se et sibi populum commissum ab omnibus peccatis penitentiam acturum et omni anno in eorum nataliciis pauperibus Dei elymosinas facturum. Mox divina concedente pietate, quocumque voluerunt, eos deportaverunt. Eadem vero die tanta inundatio aquarum eos est consecuta, ut omnis terra ea satiata salubriter fuerit et omnis populus in magna laetitia steterit.

9. Tempore quoque Iohannis abbatis Greci, sicut a quibusdam fratribus eiusdem coenobii nobis relatum est, quoddam castrum nomine Pantianum quattuor a Nonantula distans milibus immani mortis pestilentia percussus est. Quod videlicet ieiuniis, orationibus atque vigiliis deditum in cinere et cilicio positum discalciatis pedibus ad eorum clementiam cum letaniis supplex advenit. Clamitabat et auxilium postulabat atque eorum corpora suam ad patriam ferri desiderabat. Quorum precibus venerabiles illius loci monachi inclinati diu desideratum thesaurum cum omni sanctitatis studio orantes et psallentes atque letanias agentes illuc detulerunt. Sic eorum orationibus et meritis Domino cooperante ab illa die tam nequissimae mortis plaga illo in loco cessavit. Proinde illius loci populus semper in Deo magis fuit timidus, et omni anno in eorum festivitate pro hoc beneficio cum letaniis suisque oblationibus ad eorum deprecandum misericordiam venire festinant. Quis disserere valet tot miraculorum facta, quae Deus per eorum dignatus est ostendere merita ? Quorum numerus nec alicuius valet comprehendere memoria. Sed ut de pluribus pauca perstringam, nobis notiora et nostris temporibus edita, prout potero, dicam.

10. Tempore denique secundi Leonis eiusdem coenobii abbatis quodam miraculo non minus superioribus cèleberrimo istorum sanctorum intercessionibus superna gratia dotavit Nonantulam. Nam dum inextinguibilis aeris siccitas et nimia hominum mortalitas per Nonantulam et adiacentes provincias adesset et nullis ieiuniis neque orationibus sedari potuisset, nimio timore correptus inestimabilique merore dimersus ad sanctorum Senesii et Theopontii corpora flendo et heulando totus ille mestissimus concurrat populus, clamitans et obsecrans indulgentiam, et nisi istorum tuerentur patrociniis, dicebant se nullatenus ab imminetibus posse evadere periculis. Quo clamore et imminente periculo sanctus ille abbas commotus cum sanctorum congregatione fratrum triduanum populo indixit ieiunium, atque se omnes ad idem studiosissime accingunt officium, quatinus Deus suorum fidelium fletibus et sanctorum patrum Senesii et Theopontii intercessionibus flexus aliquantulum sui populi foret misertus. Peracto vero ieiunio venerabilis abbas cum sanctorum coetu fratrum una cum predicta populorum caterva summa devotione iam id expectante triduo predictorum sanctorum corpora devotissime feretro posita circum castris moenia deportaverunt et haud procul a castro missas celebraverunt. Missarum vero sollemnibus rite solutis cumque sanctorum corpora coeperunt reduci, suavissimus himber paulatim pluuere coepit et adeo excrevit, ut pre nimia aquae inundatione pauci cum sanctorum corporibus, quo erant deponenda, sunt regressi. O ineffabilis potentia, mira Altissimi clementia, cui nichil est impossibile, verum etiam in se credenti omnia pollicetur possibilia ! Ex tanta etenim pluvia nichil super pallium, quo tegebatur feretrum, visum fuit cecidisse neque praecedentes candelae extinctae fuerunt. Unde apparet omnipotentem Dominum et oculos misericordiae et aures pietatis ad suorum fidelium preces iam inclinasse atque ab utrisque imminetibus periculis eos liberasse. Ideoque statuit populus,

ut exinde sanctorum predictorum corpora cum laetaniis et suis oblationibus pro misericordia istorum intercessionibus sibi indulta summa c?lebritate ab eis annualiter forent requisita.

11. Aliud quoque nostris oculis vidimus mirum, quod eorum meritis divina agente gratia factum fuit, quod etiam non occultandum esse ducimus. Domni etenim Rodulfi abbatis sapientia cum Dei auxilio prefatam gubernante Nonantulam pro cuiusdam divitis nomine Frogerii malicia ad locum, qui vocatur Sorbaria, beatissimorum patrum Senesii et Theopontii corpora cum sanctissima reverentia deportata sunt. Idem autem sevissimus Dei ignorans vindictam eorumque virtutes incredulus non ammirans suaque in duricia perseverans piis ipsorum promerentibus meritis eodem anno divino percussus est gladio. Ita ergo et terram, quam iniuste sanctis abstulerat, nolendo miserrimus dimisit et vitam cum terrenis omnibus ex divinae ultionis sententia perdidit. Huic erat servus nequissimus de eorum adventu incredulus, nefario usus verbo atque approbans illuc non sanctos, sed vile lignum esse delatum. Pro quo nutu divino percussus eodem die in flumen Sicculam proiectus ibi expiravit crudelissimus.

12. Eodem etiam patre superstite ac Nonantulensi coenobio praesidente aeris malignitas pernium redundans cuncta terrae animalia pro aqua nimia mense Iulio perditum ire dabat. Quocirca omnis populus Mutinensis atque Bononiensis hac mestitia compulsus, ieiuniis atque orationi deditus, Nonantulanum adiit coenobium, postulans ac deprecans atque confirmans, si beatissimorum martyrum corpora more solito exirent suam ad patriam, mox liberaretur atque salvaretur ab imminente tristitia. Quorum precibus atque votis eiusdem loci venerabiles monachi annuentes salubri peracta oratione et ieiunio veneranda sanctorum corpora in circuitu patriae discalciatis pedibus cum rogationibus detulerunt. Hoc finito Dei et sanctorum servitio aquarum nimietas eorum patrociniis in salubrem serenitatem redacta est. Inde fit magna populorum laetitia, inde etiam concentus avium letabundus resonat per arva atque aera, inde cuncta animalia solita redeunt ad gaudia. Ex quo atque plurimis aliis miraculis, quae omnipotentis Dei virtus ad laudem sui atque eorum venerationem dignata est ostendere, processit, ut aecclesiarum numerus cum signis et miraculis in ipsorum nomine crescerent atque multiplicarentur. Inter quas illa quoque basilica, quae non longe sita est ab oppido Nonantula, mirum in modum pro amore eorum composita eorum signis atque virtutibus prepollet famosissima. Ibi etenim illuminantur ceci, contracti extenduntur, claudi curantur, aliis quoque infirmitatibus detenti ipsorum pr?cibus usque hodie sanantur.

13. Non post multum vero tempus, secundo Rodulfo Nonantulanam ecclesiam gubernante, peccatis ultra modum crescentibus, pro quibus Deus quandoque irascitur, Nonantulensis populus divino gladio percutitur. Inaudita namque mortalitas fere eius maxima partem tulerat. Timor et tremor omnes perturbaverat; infans et puer, adolescens et iuvenis, senes et mulieres uno momento mori videbantur, nec erat, qui tantorum corpora deferre posset ad sepulchra solita. Undique fit luctus, undique mugitus,

circumquaque angustia cum magna tristitia. Tandem divina inspirante clementia omnium Nonantulensium coetus salubria repperit consilia. Ad Dei enim misericordiam et beatissimorum Senesii et Theopontii martyrum gratiam mente flectitur promptissima. Deponuntur ergo ornamenta, induuntur et cilicia. Tribus diebus districta aguntur ieiunia, multa fit et psalmodia. His rite peractis beatissima corpora in nitida volvunt pallia et sic in feretro posita cunctis psallentibus et letanias agentibus cum omni reverentia in circuitu deportantur patriae. Fiunt metanae multae, queruntur misericordiae solitae. Dantur dona et oblationes infinitissimae, quae Deus omnipotens creator omnium solita sua pietate precibus et meritis ipsorum et exaudire et accipere dignatus est. Peracto autem Deo et eius sanctis famulatu amare mortis pestilentia Nonantulensium populum imperante Deo dimisit. Ex illa namque die predicta plebs Deo atque his sanctis fidelius servivit et tam nefariam pestem nunquam amplius sensit. Quae omnia pro amore sanctorum Senesii et Theopontii martyrum omnipotentem Dominum agere et mundo patefacere ad laudem sui sanctorumque suorum venerationem et credimus et confirmamus.

14. Pro quorum dilectione atque memoria hec carmina in eorum sarcophago fuerunt composita:

"Hic recubat sanctus Senesius intus in arca,
Tum pariter Theopontius extans almus in ipsa,
Quos sudore suo vexit Rodulfus adelphus,
Qui tunc Tervisio degebat paupere cella.
Petrus sacra sacer condens posuitque locello
Corpora namque suis manibus post condidit ambo
Atque ornavit eos, ut cernis, quisquis amice,
Quo precibus portetur eorum salvus et ipse.
Audiat et nostras sanctus Senesius orans
Voces ac laudes et nostrum carmina solvens
Pro miseris nobis cunctis Theopontius horis,
Crimine solvamus, rogitando postulat almus.
Vos Domino cari nobis estote parati
Porgere presidium celorum munere dignum.
Vivere Rolandi per vos sit in aethere beati. Amen."

15. Veneremur igitur, fratres karissimi, gloriosos martyres Senesium atque Theopontium eum omni veneratione et mentis devotione hodie et semper in terris, quorum gratiam et merita scimus venerari et gaudere cum sanctis angelis in caelis, qui pro Christi nomine multa in suo tormenta passi sunt corpore et, ut ad celorum venirent patriam, mortis subire non dubitaverunt pericula. Isti sunt, qui ex magna tribulatione venerunt et suas stolas in sanguine agni laverunt. Sua etenim corpora propter Deum tradiderunt ad suplicia ideoque in aeterni regis palatio coronantur et habendo Dei gratiam perpetualiter letantur, et quia Christi sunt secuti vestigia, ideo eorum animae in aeterna gaudent patria. Propter inmania eorum miracula multisque oblata beneficia ipsorum laudantur assidue et venerantur multis in locis corpora, sed precipue in Nonantula patria. Isti gloriosi patres nostri una cum angelorum consortio et cum Christo domino regnant in paradisi gaudio. Celebrantur ergo beatissimorum Senesii et Theopontii natalicia, qui passi sunt pro aeterna Dei gratia, in suo dignissimo adventu in Nonantulam XII. kal. lun., omnipotente Deo regnante et gubernante stelliferi mundi machinam, cui sit imperium et potestas, honor et gloria per infinita seculorum secula. Amen.

[Page 986]

DUODECIMO KALENDAS IUNII. TRANSLATIO SANCTORUM MARTYRUM THEOPOMPI ET SYNESII.

1. Omnipotentis Dei magnificentia sua vult pietate solita, ut sibi dilectorum suorum servicia atque premia ad laudem sui per omnia mundo patefacta clarescant. Igitur sancti Spiritus cooperante gratia, qualiter et quando undequa beatissimorum martyrum Senesii atque Theopontii corpora ad Nonantulae coenobium ducta fuerint, et quae signa atque miracula eos sint secuta, prout nostra valet fragilitas, ad hominum revocemus memoriam.

2. Anno igitur Christi septingentesimo octuagesimo, imperii vero Karoli Magni septimo, quidam dux, vir Deo per omnia deditus, nomine Gevardus suae saluti consulens pro animae suae remedio quandam aecclesiam ad honorem et venerationem beatissimae virginis Mariae matris Dei sanctaeque crucis atque martyris Fuscae in suo proprio magno cum studio edificaverat et sancti Silvestri coenobio Nonantulensi subdiderat ibique monachos, ut regulariter Deo servirent, constituere curaverat. Cui omnia, quae possederat, provido atque sincero animo tradere studuerat, sui Salvatoris preceptum bene et fideliter sequens, ut eius fieret discipulus, qui suis dixit fidelibus: ?Si quis non renuntiaverit omnibus, quae possidet, non potest meus esse discipulus?.